

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І
СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра японської та корейської філології

Курсова робота
з японської філології
на тему:

**ТОПОНІМІЧНА ЛЕКСИКА СУЧАСНОЇ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ:
КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ФУНКЦІЇ**

Студента групи Пяп02-20
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньої програми:
Японська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – японська
Басістого Єгора Геннадійовича

Науковий керівник:
Вознюк Ганна Анатоліївна
Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I	
1. Особливості японських топонімів	5
1.1. Функціональні особливості японських топонімів.....	5
1.2. Історичний аспект японської топонімії.....	6
Висновки до розділу I	7
РОЗДІЛ II	
2. Класифікація топонімів у японській мові	8
2.1. Адміністративно територіальні одиниці.....	8
2.2. Географічні об'єкти.....	11
2.3. Промислові об'єкти.....	16
2.4. Історичні та культурні місця.....	19
2.5. Своєрідність топонімів Хоккайдо та Окінава.....	21
2.6. Порівняння українських та японських топонімів.....	23
Висновки до розділу II	24
Висновок	25
Анотація іноземною мовою	26
Список літератури	

ВСТУП

Загальна топонімія - це наука про назви географічних об'єктів. Основні поняття загальної топонімії включають терміни, такі як "топонім", "етимологія топоніма", "географічна номенклатура", "картографія", "ГІС", "топоніміка", "топонімічна лексика", "картографія", "геодезія" та "географія". Кожен з цих термінів має важливе значення в дослідженні та розумінні назв географічних об'єктів. Наприклад, "етимологія топоніма" вивчає походження та значення топонімів, а "ГІС" - це програмний комплекс, який дозволяє збирати, зберігати, обробляти, аналізувати та відображати географічні дані.

Щоб більш детально розглянути основні поняття загальної топонімії, можна розглянути такі додаткові аспекти:

1. Класифікація топонімів - існує кілька способів класифікації топонімів, наприклад, за етимологією, за територією, за видом об'єкта, за способом утворення тощо.
2. Місцева топоніміка - дослідження топонімів конкретної місцевості, яке допомагає розуміти історію, культуру та географію цієї території.
3. Лінгвістичні аспекти топонімів - дослідження звукового складу, граматики та семантики топонімів, що допомагає розуміти їх походження та значення.

Саме на цих 3х умовних стовпах загальної топонімії ґрунтується моє дослідження на тему "Топонімічна лексика сучасної японської мови: класифікація та функції". Також у своєму дослідженні я порівняв українську топонімічну лексику та японську, виділив особливості власних назв географічних об'єктів різних частин Японії, такі як Хоккайдо та Окінава.

Актуальність даної теми визначається, важливістю культурної складової японського народу через призму топонімії. Також відношення певних етнічних груп населення до різних топонімічних особливостей певної місцевості.

Об'єктом дослідження є різні аспекти японської топонімії.

Предметом дослідження є вплив японської культури, історії та традицій на топонімічні особливості.

Мета дослідження — проаналізувати походження та топонімічну лексику Японії.

Меті дослідження відповідають такі основні завдання:

- встановити функціональні особливості японської топонімії
- визначити історичний розвиток топонімії
- виокремити певні класи серед усіх топонімів
- проаналізувати походження топонімів на островах Хоккайдо та Окінава
- порівняти своєрідність японської та української топонімії

Методи дослідження:

- Класифікація
- Порівняння
- Узагальнення
- Суцільна вибірка

Наукова новизна полягає у вперше отриманому порівнянні японської та української топонімії, а саме їх меті утворення та впливу на культуру. Також дослідження дістало подальший розвиток класифікації японських топонімів та їх етимологічної приналежності до різних етнічних груп.

Практичне значення японської топонімічної лексики актуальне завжди, оскільки саме топоніми допомагають зорієнтуватись у просторі та знаходити необхідні місця на карті.

РОЗДІЛ І

ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКИХ ТОПОНІМІВ

1.1. Функціональні особливості японських топонімів

Основний функціонал японської топонімічної лексики полягає в тому, щоб ідентифікувати місце на карті. Топоніми японської мови в основному складаються з двох частин - назви місця та його географічного опису. Одна зі складових японського топоніму залежить від взаємодії навколишнього світу з цією територіальною одиницею, стороною світу, або природнім об'єктом. Прикладами такої взаємодії можуть слугувати історичні події, природні об'єкти, легенди та звичаї.

Можна навести яскравий приклад, 富士山 (fujisan) – етимологія цього топоніма невідома, але є два найбільш популярні омоніми які описують цю гору, 不思 (неосяжний) та 不尽 (невичерпний), також з айнської мови назва (ふじ) означає вогонь, що також має велике значення та відношення до цієї гори, адже насправді гора Фуджі це діючий вулкан. Багато японських топонімів містять такі слова як “висота” чи “вершина”. Зазвичай ці слова трапляються у назвах гір та гірських хребтів. Наприклад Комагатаке (駒ヶ岳), Ярігатаке (槍ヶ岳), Якушіма (屋久島).

Також однією з особливостей японської топонімії є використання письма 漢字, хоча іноді трапляються топоніми з використанням кани. Оскільки японці дуже поважають свою історію, легенди, традиції та звичаї, не дивно що і в топонімах можна зустріти багато історичних назв. Наприклад місто Хіросакі (弘前市), що знаходиться в префектурі Аоморі (青森県), отримало свою назву від засновника однойменного храму, який знаходився поряд з поселенням.

Японська топонімія також брала назви з літератури. Наприклад, вулкан Асо (阿蘇山) назвали в честь героя твору китайської літератури, який розпочав повстання проти тиранічного правителя.

У Японії функціональні особливості можуть варіюватись від одного регіону до іншого, здебільшого на це варіювання впливають саме історичні особливості. Отже можемо зазначити що функціональні особливості японської топонімії спрямованні саме на ідентифікування та можливість локалізувати місце на карті, в давнину усі топоніми в першу чергу слугували орієнтирами які описували поточне місце мандрівника, або ж напрямком руху. Надзвичайно влучним прикладом одного з топонімів слугує місто Фукуока (福岡市), де 福 означає “щастя”, а 岡 означає “підніжжя гори”, у китайському діалекті поєднання цих ієрогліфів означало “затишний захист під горою”.

1.2. Історичний аспект японської топонімії

Історія японської топонімії має глибоке коріння, яке сягає далеко в минуле. Відомості про японські топоніми можна знайти в давніх легендах та документах з періоду Нара (710-794 рр. н.е.) та Хейан (794-1185 рр. н.е.), а також в історичних записах про війни, політику, культуру та географію Японії.

Первісні японські топоніми були пов'язані з божествами, землеробством, мисливством та природою. Вони були здебільшого місцевими та мали значення для місцевих жителів. Згодом, з розвитком торгівлі та імперської влади, топоніми почали використовуватися для визначення меж володінь, управління територіями та для позначення історичних подій.

Протягом історії Японії, було багато періодів, коли використовувалися різні системи письма та транслітерації для запису топонімів. У період Нара та Хейан використовувалися китайські символи для запису японських слів, але згодом було розроблено власну систему письма, названу кана. Згодом, після контакту з західною культурою, було введено використання латинських букв для транслітерації японських слів. Відомо, що в епоху Нара (710-794 рр.) в Японії було створено перші офіційні записи топонімів. Це були картографічні та географічні записи, що допомагали в управлінні країною. Пізніше, під час Едо-періоду (1603-1868 рр.), топоніми використовувались для збереження історії та культурної спадщини.

Наприклад, у цей період з'явилися топоніми, які зберігають пам'ять про знакові історичні події, які сталися в тих місцях. Також з'явилися топоніми, що зберігають інформацію про звичаї та традиції місцевого населення.

Сьогодні японські топоніми продовжують еволюціонувати та змінюватись під впливом суспільних, культурних та історичних подій. Вони залишаються важливою складовою культурної спадщини Японії і слугують не тільки для навігації та географічного позначення, але й для збереження історії та традицій країни. (Малахова, 2011).

Висновки до розділу I

Отже, в результаті дослідження функціонал японської топонімії полягає у описі певного місця, сприянню чіткої локалізації у суспільстві та ідентифікуванні цього ж місця на карті.

В цілому японська топонімія залежить від географічних, історичних, літературних чинників, які сприяють її створенню та вдалому функціонуванню.

Перші відомості про японську топонімію з'явилися ще у VIII столітті нашої ери. Історія японських топонімів дуже різноманітна та доволі прогресивна, адже топонімія розвивалась разом з Японією, рухаючись у майбутнє, не забуваючи своєї історії.

РОЗДІЛ II

КЛАСИФІКАЦІЯ ТОПОНІМІВ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

Здебільшого, класифікація топонімів базується на місці до якого вони відносяться, тому чітко можна виділити такі категорії:

1. Адміністративно територіальні одиниці такі як: префектури, міста, райони, села та інші.
2. Географічні об'єкти: річки, гори, озера, пагорби, ліси, острови, миси та інші природні об'єкти.
3. Об'єкти промисловості та транспорту: залізничні стації, аеропорти, порти, фабрики, заводи та інші промислові об'єкти.
4. Історичні об'єкти та місця культурної спадщини: замки, храми, святині та музеї.

Класифікація японських топонімів доволі цікава тим, що майже кожному виду топонімів відповідає певний ієрогліф у назві, який визначає певну приналежність топоніма до середовища у якому він знаходиться. Такі письмові приналежності існують, щоб розрізнити топоніми з однією й тією ж назвою. У японській топонімії існує певна ієрархія, де одні топоніми маючи однакову назву можуть означати різні місця. Найбільш яскравим прикладом такої ієрархії є взаємозв'язок префектур з їх центрами, саме заради цього і використовують поділки у вигляді ієрогліфів. Варто додати що такі поділки в наш час зустрічаються лише у писемному вигляді. (Малахова, 2011)

2.1. Адміністративно територіальні одиниці

Топоніми адміністративно-територіальних одиниць - це назви, які використовуються для позначення різноманітних адміністративних областей та їх складових частин, таких як краї, області, райони, міста, селища, села та інші.

У Японії адміністративно-територіальна поділлка включає префектури (県), округи (郡), міста (市), містечка (町) та села (村). Кожен рівень адміністративної одиниці має свої унікальні топоніми, які часто мають історичні, культурні та географічні відтінки.

Топоніми адміністративно-територіальних одиниць важливі для визначення місця розташування та для адміністративної та політичної організації країни. Вони також можуть відображати історію, культуру та географію території. (Малахова, 2011)

Топоніми префектур Японії:

1. Префектура Осака (大阪県) - топонім цієї префектури має історичне походження. У 1496 році, на місці сучасного міста Осака, нічого не було окрім зруйнованого замку, тоді прийшли буддистські сектанти та побудували храм. Згодом навколо цього храму і було побудоване місто Осака. Доволі цікаво, що у наш час топонім 大阪 перекладається, як “Великий схил”, в той час як у період свого заснування, місто існувало під назвою 小坂, що означає “Малий схил”.

2. Префектура Нара (奈良県) - Її столицею є місто Нара. Топонім Нара походить від назви міста-центру префектури, яке раніше було столицею Японії в період Нара (710-794 роки н.е.). В період Нара, місто відоме під назвою Хеїан-кьо, було центром політичної та культурної еліти Японії, і у цьому місті було збудовано багато храмів та святинь. Саме з цього часу і починається період формування японської топонімії, тому деякі топоніми в префектурі Нара можуть мати дуже давнє походження.

Наприклад, один з найбільш відомих та відвідуваних туристами храмів у Нара - це храм Тодайджі (東大寺), заснований у 728 році н.е. У складі храму знаходиться найдавніший дерев'яний будинок у світі - Зал Великого Будди, де знаходиться

найбільший бронзовий статуїний Будди у світі, висотою 15 метрів. Такі історичні та культурні пам'ятки, що збереглися в Нарі, є частинами багатой культурної спадщини Японії та відображають історичну важливість цієї префектури. (角川日本地名大辞典, 1990, Vol. 29)

3. Префектура Сайтама (埼玉県) - знаходиться в центральній частині острова Хонсю на північ від Токіо. Назва "Сайтама" складається з двох китайських символів, що означають 玉 "дорогоцінний" та 埼 "мис", що вказує на історичну значимість цієї області як місця відображення культури та історії Японії.

У топоніміці Сайтама досить багато історичних місць, таких як замок Кавагоє (川越城), відомий своєю архітектурою та історією. Також, у Сайтамі є багато місцевих топонімів, які походять від імені знаменитостей, зокрема вчених, політиків та письменників, які зв'язані з цією областю. (角川日本地名大辞典, 1978, Vol. 11)

Топоніми міст Японії:

1. Токіо (東京) - це столиця Японії і одночасно найбільша префектура в країні. Топонім складається з двох кантонських ієрогліфів, що означають "схід" та "столиця". До 1868 року місто мало назву Едо (江戸). Назва "Едо" означає "естуарій річки", що відображає географічне положення міста на річці Суміда.

2. Кіото (京都) - був колишньою столицею Японії протягом більш ніж тисячі років, з 794 по 1868 рік. Ім'я "Кіото" означає "столиця", і це назва відображає історичну важливість міста.

3. Нагасакі (長崎) складається з двох китайських ієрогліфів "長崎". Перший ієрогліф "長" означає "довгий", а другий "崎" - "пагорб". Разом "長崎" можна перекласти як "довгий пагорб". Це ім'я, ймовірно, походить від географічної форми місцевості, де розташоване місто.

4. Йокогама (横浜) - Ієрогліф "横" означає "горизонтальний" або "поперечний", а "濱" - "берег". Разом вони утворюють топонім Йокогама, який буквально означає

"горизонтальний берег". Йокогама знаходиться на західному узбережжі Токійського заливу і має довгу берегову лінію, що може пояснювати назву міста.

5. Топонім "Фуджіока" (藤岡) є назвою декількох міст та містечок в Японії. Наприклад, є містечко Фуджіока в префектурі Гумма, а також міста Фуджіока в префектурах Тояма та Сайтама. Слово 藤 в перекладі означає "виноградна лоза", а 岡 - "гора". Таким чином, можна перекласти "Фуджіока" як "гора виноградної лози" або "виноградна гора". Вважається, що назва походить від виноградних лоз, які росли в цьому районі в минулому. (日本地名資料集成, 1990, Vol. 1)

2.2. Географічні об'єкти

Річки

Топонімія річок Японії має багату історію та культурну спадщину. Багато річок мають японські назви, що відображають природні риси терену та географічні особливості, такі як "がわ" (річка з морської затоки) та "かわ" (річка з низинного регіону) та інші.

Деякі річки в Японії також мають міфологічне значення та пов'язані з легендами та історіями. Наприклад, річка Камо (鴨川) в Кіото пов'язана з міфом про богиню Камо, яка, за легендою, заснувала храм Хірамі в Кіото. Річка Камо також відома своїми річковими фестивалями, які проводяться щорічно.

Річки Японії також відіграють важливу роль в економіці та транспортуванні товарів, особливо у стародавні часи. Багато річок були використані для транспортування рису, солі та інших товарів.

1. Тоне (頓和) - Річка Тоне є найбільшою річкою в Японії, що протікає на півночі острова Хонсю. Вона має довжину близько 367 км та відноситься до трьох найбільших річок країни разом з річками Шінано та Кісогава. Річка Тоне бере свій початок на висоті більше 2,000 метрів у горах Ніігата та протікає через префектури Ніігата, Гумма, Сайтама та Токіо, впадаючи в затоку біля міста Чіба.

Топонім "頓和" складається з двох канджі. Перший канджі "頓" може мати декілька значень, включаючи "несподіваний" або "раптовий", а другий канджі "和" означає "мир" або "гармонія". Разом, назва Тоне може бути інтерпретована як "раптова гармонія".

Історично річка Тоне була важливою торговельною артерією, що з'єднувала Едо з регіоном Кансай на заході Японії. Тоді він називався річкою Мусаші, але в 1653 році після завершення робіт з регулювання річки, її перейменували на Тоне. З тих пір річка Тоне стала нерозривно пов'язаною з історією та розвитком Токіо. Сьогодні вона є однією з найбільших річок в столиці Японії і має важливе значення як транспортний коридор та водний ресурс.

2. Річка Шіноно (信濃川) є однією з найбільших річок на острові Хонсю в Японії. Довжина річки становить близько 367 км, її береги пролягають через п'ять префектур: Ніігата, Нагано, Гіфу, Айчі та Тояма.

Топонім "信濃川" складається з двох канджі - "шін" (信), що означає "довіра" або "віра", та "ано" (濃), що означає "густий". Інтерпретація топоніму може бути різною: деякі дослідники вважають, що назва походить від довіри людей до річки, оскільки вона завжди була важливою для господарської діяльності місцевого населення. Інші вважають, що назва може бути пов'язана з густотою лісів, які колись оточували річку.

3. Річка Ішікарі є найбільшою річкою на острові Хоккайдо в Японії, протікає на південь від міста Саппоро та впадає в Тихий океан. Довжина річки становить близько 268 км, а її басейн охоплює площу приблизно 9 870 км².

Назва річки Ішікарі (石狩川) походить від айнського слова "is kar" або "ush kar", що означає "велика ріка". Айни - це корінний народ Хоккайдо, який існував на острові задовго до приходу японських поселенців. Назва річки свідчить про те, що ця річка відігравала важливу роль у житті айнів, які полювали та рибалили в її водах. У сучасний час, річка Ішікарі є важливим джерелом водопостачання та енергії для місцевих жителів. Тут розвинуті гідроелектростанції, а також відбувається

риболовля, в тому числі на лосося. Річка Ішікарі також популярна серед туристів як місце для рафтингу та інших видів водних розваг.

4. Річка Токачі (十勝川) розташована на північному заході острова Хоккайдо в Японії. Вона має довжину близько 129 км і протікає через префектуру Хоккайдо, впадаючи в Тихий океан. Річка Токаті відома своїми панорамними краєвидами, які приваблюють туристів з усього світу. В районі річки розташовані гарячі джерела та курорти, що є популярними місцями відпочинку для місцевих жителів та туристів.

Походження топоніму йде аж від айнської мови та слова “tokarcsi”, що означає “болото навколо цього місця”. (日本地名総覧, 1990, Vol. 2)

Гори

Топонімія гір Японії дуже різноманітна та багата на історію та культуру країни. Назви гір часто пов'язані з легендами, міфами та релігією. Наприклад, гора Тсукуба (筑波山) на південному сході Японії вважається священним місцем та місцем народження богів. Її назва походить від легенди про двох братів, які були небожами і перетвілилися в гори Тсукуба та Нанакамадо.

1. Гора Кіта (北岳) - це третя за висотою гора в Японії, розташована в горах Чубу-Санмей, на межі префектур Ішікава та Гіфу. Висота гори становить 3193 метри. Гора Кіта є однією з трьох священних гір Японії. Ці гори мають велике значення в японській релігії та культурі.

Назва 北岳 означає «північна гора» і була надана через місцезнаходження гори в північній частині гірського хребта. Відомо, що гора Кіта відіграла важливу роль в історії альпінізму в Японії, вона була популярним напрямком для альпіністів ще з кінця 19 століття. Сьогодні на гору Кіта приходять туристи та альпіністи з усього світу, щоб насолодитися її красою та подолати висоту.

2. Гора Такао (高尾山) - це гора, розташована на заході Токіо, в префектурі Токіо, Японія. Її висота складає 599 метрів. Гора Такао є популярним місцем для туристів, оскільки на її вершині є святилище, а також надзвичайно красиві краєвиди.

Топонім 高尾山 складається з двох частин: "така" (高), що означає "високий", та "о" (尾), що означає "хвіст". Отже, гора отримала свою назву через свою висоту та форму, яка нагадує хвіст.

Гора Такао також відома своїми шляхами паломництва які привертають багато відвідувачів з усього світу. Також на горі знаходяться різноманітні ресторани, магазини та музеї, які роблять її ще більш привабливою для відвідування. Біля підніжжя гори є комплекс онсенів, де люди можуть відпочити після вдалого проведення дня на горі Такао.

3. Гора Хаконе (箱根山) - це активний вулкан і горський масив в центральній частині гірського ланцюга Фуджі, розташований на заході Японії. Гора має висоту 1438 метрів над рівнем моря і вважається однією з найбільш популярних туристичних місць в Японії.

Назва 箱根山 походить від канджі 箱 - що означає "коробка" або "ящик" та 根 - що означає "корінь". Існує декілька теорій про те, чому гора була названа таким чином, одна з яких стверджує, що гора схожа на коробку, а інша, що її корінь підземний та змінює форму з часом.

Гора Хаконе відома своїми гарячими джерелами, які знаходяться по всьому масиву. Вони використовуються в якості джерела тепла та енергії, а також для лікування різних захворювань. Також гора Хаконе відома своєю красою та мальовничими видами, що залучають багато туристів з усього світу.

4. Гора Айно (アイノ岳) - це гора, розташована в префектурі Хоккайдо, на півночі Японії. Вона має висоту 2,290 метрів і є однією з найвищих гір на острові Хоккайдо.

Топонім アイノ岳 походить від назви корінного народу Хоккайдо - айнів, які жили на острові задовго до появи японських поселенців. Саме назву острова Хоккайдо

також пов'язують з айнською мовою, оскільки "Хоккайдо" перекладається як "місце, де живуть люди".

Гора Айно є популярним місцем для туристів і альпіністів, які приїжджають з усього світу, щоб здійснити підйом на її вершину. Також на горі розташовані курорти, які відвідуються туристами протягом усього року, а зимою - це популярний курорт для лижників.

5. Гора Нака (中岳) розташована на південь від міста Кітоїши у префектурі Хоккайдо, яка належить до вулканів Дайто. Гора Нака має висоту 2290 метрів і є однією з найвищих гір Хоккайдо. Її вершина складається з трьох куполоподібних вулканів, які утворилися приблизно 30 тисяч років тому.

Топонім "Нака" в перекладі з японської означає "центральна гора". Гора Нака названа так через своє місце розташування в центрі вулканічного хребта Дайто.

Острови

Топонімія островів Японії має багату історію та відображає географічні, історичні та культурні аспекти різних регіонів. Острівна територія Японії складається з більш ніж 6 800 островів, з яких тільки декілька з них населені. Острови Японії можна класифікувати за їх розташуванням відносно основних островів Японії. Основні острови Японії - це Хонсю, Хоккайдо, Кюсю і Шікоку. Відносно них виділяються острови Окінави на південному заході, острови Токідо на сході, острови Нійо на північному сході, острови Курильські на північному заході та інші.

1. Хонсю (本州) — найбільший острів японського архіпелагу, завдяки своїй величині більшість населення живе саме тут. Саме на острові Хонсю знаходиться гора Фуджі, що робить його одним з найбільш високих островів у світі.

Топонім (本州) містить у собі два ієрогліфи, канджі 本, означає важливість та ієрархічну висоту, а канджі 州, перекладається як область, тому можемо сказати що топонім 本州 перекладається, як "Головний острів".

2. Шікоку (四国) — четвертий по величині та населенню острів японського архіпелагу.

Топонім 四国, має історичне походження, адже в давнину там знаходились 4 історичні області: Ава, Ійо, Санукі та Тоса. Згодом після адміністративної реформи у XIX столітті, області були перейменовані у префектури, які існують і у наш час.

3. Кюсю (九州) — третій по величині острів японського архіпелагу.

Топонім 九州, також має історичне походження, в момент зародження назви острів був поділений на 9 областей. Наразі острів складається з 7 префектур.

4. Хоккайдо (北海道) - це найпівнічніший і найбільший острів Японії після острова Хонсю.

Топонім 北海道, в перекладі означає “шлях північного моря”, але є інший варіант значення цього топоніма, з айнської мови Хоккайдо означає “місце де живуть люди”.

5. Окінава (沖縄) - це найбільший острів у префектурі Окінава в Японії, розташований на південному заході країни в Тихому океані.

Що стосується топонімії Окінави, багато місцевих назв походять від мов корінних жителів острова - людей з народності Рюкю. Наприклад, назва острова "Окінава" походить від рюкюської мови і означає "рядки на піщаній долині", що відображає рельєф острова, який складається з довгих піщаних пляжів і невеликих долин. (日本地名総覧, 1990, Vol. 2)

2.3. Об'єкти промисловості та транспорту

Зважаючи на те, що Японія є однією з найбільш розвинених індустріальних країн у світі, у японській топонімії можна знайти багато назв, пов'язаних з промисловістю та транспортом.

Аеропорти:

Уся топонімічна лексика, яка пов'язана з аеропортами базується на географічному підґрунті, тому на карті ви побачите аеропорт з назвою міста, району чи регіону в якому аеропорт розташований.

1. Наріта (成田) - названий на честь сусіднього міста Наріта, де знаходиться один з найбільших міжнародних аеропортів у Японії.

2. Ханеда (羽田) - названий на честь сусіднього району Ханеда, де знаходиться другий за розміром аеропорт у Токіо.

3. Кансай (関西) - розташований на заході Японії, біля міста Осака. Назва аеропорту відображає його географічне положення в Кансайському регіоні.

4. Чітосе (千歳) - розташований на острові Хоккайдо і названий на честь міста Чітосе, що знаходиться поруч.

5. Ітама (板麻) - розташований в префектурі Кумамото, на острові Кюшу. Названий на честь району Ітама, де він знаходиться.

6. Нагоя (名古屋) - розташований в місті Нагоя на південному заході Японії. Названий на честь давнього замку Нагоя, що знаходиться в цьому місті.

Залізничні станції

Топонімія японських залізничних станцій також залежить від географічного положення станції на карті. Оскільки, потяг та метро набагато популярніші за відвідуваністю види транспорту, назви станцій набагато точніше описують розташування на карті, кожна станція метро має назву району в якому розташована, а кожна залізнична станція відповідає населеному пункту в якому знаходиться.

Токійська залізнична станція (東京駅) - це найбільша залізнична станція в Японії, яка розташована в центральній частині Токіо. Залізнична станція була відкрита в 1914 році і вона була побудована у європейському стилі, з використанням мармуру та граніту. Залізнична станція Токіо обслуговує понад 3 мільйони пасажирів щодня. Залізнична станція Токіо є одним з найважливіших транспортних вузлів у Японії,

оскільки вона з'єднує місто з різними частинами країни. Це також один з найбільш визначних символів Токіо, з його знаменитим годинником на вході та унікальною архітектурою.

Крім того, залізнична станція Токіо є важливим культурним пам'ятником Японії. Вона була відображена в багатьох творах мистецтва, таких як фільм "Втеча з Шоушенка" та аніме "Твоє Ім'я".

Порти

Японія - це країна з багатою історією торгівлі та транспортування через морські порти. У Японії є більше 100 портів, які обслуговують як місцевий, так і міжнародний транспорт.

1. Порт Токіо є найбільшим портом в Японії і одним з найбільших портів у світі. Він знаходиться на південному сході Японії, біля Токіо, і має доступ до Тихого океану через токійський залив.

Топонімія порту Токіо пов'язана з історією міста та культурою Японії. Наприклад, один з основних причалів порту Токіо називається Хамарікю (浜離宮). Цей топонім походить від імені храму, який колись знаходився на території порту. Назва складається з трьох канджі: 浜, що означає узбережжя, 離, що означає розділення та 宮, що означає храм, можна сказати що дослівна назва причалу "храм розділяючий узбережжя".

2. Порт Йогогама - це один з найбільших та найважливіших портів Японії, розташований на заході Токійської затоки. Цей порт є ключовою в'їзною брамою для міжнародної торгівлі та місцем зустрічі для суден з усього світу.

Порт Йогогама має таку ж саму назву, що й місто у якому він розташований, але у цьому порті є й свої особливості топонімії. Наприклад, одна з відомих пристаней в порту є пристань Осанбаші, яка названа на честь традиційного японського ринку риби, що колись розташовувався в цій області.

3. Порт Нагоя - це великий торговельний порт у центральній частині Японії, який є одним з найбільших портів країни. Його історія сягає XVII століття, коли тут було засновано портове поселення. Сьогодні порт Нагої є важливим транспортним вузлом і виконує ключову роль в економіці країни.

Топонімічна назва цього порту хоч і походить від міста у якому він знаходиться, але також є легенда що він з'явився після того як у бухту впала зірка. (角川日本地名大辞典/千葉県, 1984, Vol. 12)

2.4. Історичні об'єкти та місця культурної спадщини

Історія та культура Японії мають дуже багату спадщину, що відображена в численних історичних об'єктах та місцях культурної спадщини по всій країні.

Один з найбільш відомих та відвідуваних місць культурної спадщини в Японії - це місто Кіото. Кіото, колишня столиця Японії, є домом для більше ніж 2 тисяч храмів та святинь, багато з яких датуються більше ніж тисячоліттям і мають велику історичну та культурну важливість. Один з найвідоміших храмів в Кіото — це Храм Кінкакуджі.

1. Храм Кінкакуджі (金閣寺) - один з найбільш відомих храмів у Кіото, Японія. Цей храм був заснований у 1397 році японським шогуном Ашікага Йошіміцу в якості вілли для відпочинку, а пізніше перетворився на буддійський храм.

Топонім 金閣寺 складається з двох частин: 金 - що означає золотий, та 閣 - будівля. Таким чином, Кінкакуджі перекладається як "Храм золотого павільйона". Основною визначною рисою храму є золотий павільйон, який був вкритий золотом з усіх боків. Павільйон розташований на березі ставка в середині японського саду. Сад є прикладом японського пейзажного саду, в якому використовуються камені, водойми, дерева та інші природні матеріали для створення ефекту гармонії та релаксації. (角川日本地名大辞典/京都府 / 上巻, 1982, Vol. 26)

2. Інший знаковий історичний об'єкт в Японії - це замок Хірошіма, де на підтримання краси та історичної цінності було витрачено багато зусиль та коштів. Він був знищений атомною бомбою під час Другої світової війни, але був відновлений і став пам'яткою культурної спадщини.

Топонім походить від назви міста у якому був побудований замок.

3. Іншим прикладом місць культурної спадщини в Японії є місто Нара, колишня столиця Японії. Воно відоме своїми стародавніми храмами та будинками, зокрема Храмом Тодайджі, який є найбільшим дерев'яним будинком у світі та домом для найбільшого в світі бронзового статуї Будди.

Храм Тодайджі (東大寺) - це буддистський храм в місті Нара, Японія. Храм заснований в 752 році, його засновником виступив імператор Шому.

Топонім Тодайджі складається з трьох канджі: 東大寺, що дослівно означає "Великий Храм Сходу". Назва свідчить про вагу і значення храму Тодайджі в історії і культурі Японії. (角川日本地名大辞典/奈良県, 1990, Vol. 29)

2.5. Своєрідність топонімів Хоккайдо та Окінава

В попередніх пунктах були топоніми з островів Хоккайдо та Окінава. Головна різниця топонімів цих островів від усіх інших одиниць японської топонімії, це їх історичне походження.

Хоккайдо

Оскільки Хоккайдо було заселене пізніше, ніж інші острови Японії, його топоніми відображають вплив айнської культури, а також російської і англійської мов. Наприклад, багато місцевих назв відображають айнську культуру та традиції. Багато місцевих назв, наприклад, назва гори Ебецу (エベツ), походять з айнської мови. Місто Саппоро (札幌市) отримало свою назву від айнського виразу "sat poro pet", що означає "велика річка, що тече на північ". Однак, японська адміністрація перевела цю назву як "Саппоро", яка не має прямого значення в айнській мові.

Айнські топоніми мають важливе значення для збереження культурної спадщини цього народу. Багато з них пов'язані з природою та різними аспектами айнського життя, такими як риболовля, полювання, традиційне мистецтво і ремесло. Наприклад, одним з найбільш відомих айнських топонімів є назва озера Тоя, що означає "озеро великої кількості риби" в айнській мові чи наприклад гора Томаму, яка знаходиться на центральному заході Хоккайдо, отримала свою назву від айнського слова "тумапу", що означає "великий горизонтальний ліс".

Збереження айнських топонімів є важливою частиною збереження культурної спадщини айнів. Для цього проводяться різноманітні заходи, такі як створення та збереження архівів айнських топонімів та популяризація айнської культури серед широкої громадськості. (角川日本地名大辞典/埼玉県, 1987, Vol. 1)

Окінава

Топонімія Окінави та Рюккюського архіпелагу відображає багату історію та культуру цих місцевостей, включаючи вплив японської, китайської та інших культур. Багато з назв місцевостей мають рюккюське, китайське та японське походження.

До топонімів рюккюського народу на Окінаві належать, наприклад, назви гір, річок та інших географічних об'єктів. Наприклад, назва гори Янабара (Янабара-дакэ) походить від рюккюської мови та означає "велика гора". Також на Окінаві зустрічаються китайські назви, такі як місто Наха (назване на честь китайського міста Наньхай) та острів Міяко (названий на честь китайського міста Мін'яо).

Щодо рюккюського народу, то вони мають свою мову та культуру, які мають вплив на топонімію регіону. Багато назв місцевостей мають рюккюське походження, такі як місто Ішигакі та острів Керама. Назви часто мають символічне значення, пов'язане з історією та культурою народу Рюккю.

Наприклад, назва міста Нанді на острові Окінава походить з рюккюської мови та означає "гора, що відділяє", що відображає його географічне положення між двома узбережжями. Також на острові Ішигакі знаходиться гора Міярі, яка має символічне значення для рюккюського народу як місце спокою та медитації.

Важливо зазначити, що рюккюська мова зараз знаходиться під загрозою вимирання, оскільки все менше людей вміє говорити на цій мові. Однак зусилля збереження та відновлення рюккюської мови продовжуються, і топоніми є важливою складовою цього процесу.

Отже можна зазначити що хоч Окінава та Хоккайдо і японські острови, більшість топонімів належать саме корінним групам населення, що проживали у давні часи на цих територіях. (角川日本地名大辞典/沖縄県, 1986, Vol. 46)

2.6. Порівняння українських та японських топонімів

У порівнянні з японською топонімією, топоніми України частіше походять від імен людей, мають географічну або історичну базу, тоді як японські топоніми частіше пов'язані з природою та її характеристиками, а також з міфологією та історією регіону.

Іншою важливою різницею є те, що українська топонімія часто передається кирилицею, тоді як японська - канджі та катаканою, які є складними системами письма зі своїми правилами та специфікою написання.

Основною різницею між українською та японською топонімією є мета використання певного топоніма для певної місцевості. Зокрема українські міста набагато частіше змінювали свою назву, ніж японські. Звичайно це було зумовлено різними аспектами, як і історичними так і побутовими, але сам факт того що така тенденція існує говорить про те, що для українців основна мета топонімії це не зручність та ефективність локалізації місця, а в першу чергу пошана історичним фактам, постатям, етнічним групам населення та побутовим традиціям самих українців.

До прикладу можна взяти моє рідне місто Хмельницький. Перша згадка про Хмельницький була у 1431 році. Тоді цей населений пункт мав назву Плоськирів, що походив від річки Пlosка, яка протікала на його території. У 1795 році Плоськирів перейменували у Проскурів, за імператорським указом. Цей топонім походить від

літургійного богослужбового хлібу “проскура”. У 1954 році місто було перейменоване. З тих пір топонім Хмельницький, шанує пам’ять великого гетьмана Богдана Хмельницького, хоч сам Богдан Хмельницький ніколи і не був у нашому місті.

Кожне українське місто має свою історію та культуру, топонімія є важливою частиною цієї історії. Хоч українські та японські топоніми відрізняються своїм функціоналом та походженням, вони відображають історію та культуру предків місцем на карті. (Єсюнін, 2008, с. 124)

Висновки до розділу II

Підсумовуючи дослідження другого розділу, ми класифікували топоніми за місцем розташуванням та видом об’єкта. Завдяки класифікації за такими критеріями, ми змогли більш поглиблено дослідити історію та культурну спадщину певних топонімів, а також дізнались про особливості географічного розташування багатьох інших.

Також дослідили особливості топонімії різних регіонів Японії, такі як Окінава та Хоккайдо, що допомогло нам частково поглибитись у культуру та історію айнських та рюккюських народів. Вплив цих двох етнічних груп залишив великий слід на історичному розвитку топонімії найпівнічнішого та найпівденнішого островів Японії.

У останньому підпункті другого розділу, ми дослідили різницю та схожість японських та українських топонімів. Таке дослідження дозволило нам порівняти основний функціонал топонімії двох країн та визначити головні особливості зміни топонімів серед українського населення.

ВИСНОВКИ

Зважаючи на багату історію та культурну спадщину Японії, топонімія країни є надзвичайно багатозначною та цікавою. Японські топоніми мають важливі функції, такі як відображення історії та культури регіону, вказівку на географічні особливості місцевості, а також вказівку на роль місцевості в економіці та транспорті.

Особливості топонімії Японії включають у себе використання китайських та японських символів у написанні назв міст та інших місцевостей, а також велику кількість топонімів, пов'язаних з історією та культурою Японії, зокрема з релігією та легендами.

Топонімія Японії є важливою частиною японської культурної спадщини та відіграє важливу роль в ідентифікації та збереженні національної ідентичності країни. Дослідження топонімії Японії важливо для збереження та розвитку японської культури та мови, а також для вивчення історії та географії країни.

Кожен японський топонім має своє місце в процесі створення Японії, як держави, яка нам відома. Своєрідність топонімії Хоккайдо і Окінава слугують прямим доказом, що кожен куточок Японії є унікальним та цікавим в сенсі загальної топонімії.

Японська топонімія досліджується і модернізується без зупинки, адже в наш час майже кожного дня з'являються нові аеропорти, залізничні станції та міста.

За результатами дослідження ми:

- проаналізували велику частину японської топонімії, визначили головні характеристики та особливості функціоналу топонімів, що дало нам змогу краще покращити якість подальшого розвитку дослідження та встановити основні функції японських топонімів.

- дізнались про історичне минуле японської топонімії та процес еволюції топонімів, що почався ще у VIII столітті. Також встановили певні рамки розвитку топонімів з погляду історії.

- класифікували топоніми за видом об'єкта та місцезнаходженням, що допомогло нам подрібно розібрати топоніми за певними характеристиками та дослідити історію їх походження.

- проаналізували історичне та культурне походження певних топонімів островів Хоккайдо та Окінава. Завдяки чому також змогли встановити їх приналежність до етнічних груп населення цих островів.

- порівняли своєрідність українських та японських топонімів, їх функціонал, історичне походження, особливе значення у житті населення та зміни протягом історії.

要約

このタームペーパーでは、日本の地名のさまざまな側面や特徴を考察した。日本の地名の歴史的側面とその分類も詳細に分析されています。北海道と沖縄の地名の特異性と歴史的由来を明らかにした。ウクライナの地名と日本の地名を比較した。特に、日本の地名の分類には注意が必要である。都市、河川、山、都道府県、空港、寺院などの地名を分析した。一般的には、日本の地名の特殊性を明らかにするために行われた研究である。さまざまな調査方法を駆使した。実践的な手法と理論である。

Списки літературних джерел

角川日本地名大辞典/埼玉県, 1978, Vol. 11.

角川日本地名大辞典/京都府 / 上巻, 1982, Vol. 26.

角川日本地名大辞典/千葉県, 1984, Vol. 12.

角川日本地名大辞典/沖縄県, 1986, Vol. 46.

角川日本地名大辞典/北海道 / 上巻, 1987, Vol. 1.

角川日本地名大辞典/奈良県, 1990, Vol. 29.

日本地名資料集成, 1990, Vol. 1.

日本地名総覧, 1990, Vol. 2.

Єсюнін С. Місто Хмельницький: історія, події, факти, 2008, с. 124.

Малахова Ю. 2011, Особливості японських топонімів.